

HOGER INSTITUUT VOOR GEZINSWETENSCHAPPEN vzw
CENTRUM VOOR VOLWASSENENONDERWIJS

Sociaal Hoger Onderwijs van het Korte Type voor Sociale Promotie

Inrichtingsnummer: 032201-417-2-21015-1 Rekeningnummer: KBC: 734-2090220-73

Huart Hamoiriaan 136 - 1030 Brussel - Tel: 02/240.68.40 - Fax: 02/240.68.49 - E-mail: info@hig.be - Website: www.hig.be

Belofte maakt schuld.

De opvoedingsbelofte als kader voor de ouder-kindrelatie.

Hebben we behoefte aan een instelling die de ouder-kindrelatie expliciet kadert? Het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen vindt van wel en stelt naar aanleiding van de Internationale Dag van het Gezin de instelling van de opvoedingsbelofte voor.

Om op te groeien zijn kinderen aangewezen op mensen die voor hen zorgen en die hen begeleiden. Opvoeders zijn niet zomaar inwisselbaar. Duurzaamheid is een wezenlijke kwaliteit van de band tussen het kind en zijn eerste opvoeders. Als het duurzaam engagement van de ouders voor het welzijn en opgroeien van kinderen zo belangrijk is, dan moet de overheid alles doen om het ontstaan, het behoud en de kwaliteit van deze ouder-kindband te versterken. Er bestaan veel instrumenten waarmee het beleid deze ondersteuning kan organiseren. Een heel eigen – en ons inziens onderschat – middel van de overheid is het scheppen van een institutioneel kader waarin het ouderlijk engagement en de pedagogische verantwoordelijkheid voor het kind kan worden uitgesproken.

Traditioneel was het kader hiervoor het huwelijk. Het huwelijksgezin was een maatschappelijke instelling die niet alleen het samenleven van twee volwassenen regelde, maar die ook een uitgesproken pedagogische finaliteit en legitimiteit had: verzekeren dat de kinderen die uit de relatie voortkomen verzorgd en opgevoed werden. Het huwelijksgezin creëerde rechten en plichten, zowel voor de partners als voor de overheid. Op deze wijze was het huwelijksgezin een instrument voor algemene pedagogische preventie.

Nu het huwelijksgezin in zijn klassieke vorm steeds minder maatschappelijke (h)erkenbaarheid geniet, moeten de pedagogische bekommernissen die erin vervat zaten, op een of andere wijze worden vertaald naar een instelling die wel maatschappelijk (h)erkenbaar is. Van mensen die samenleven en denken aan het hebben en opvoeden van kinderen, kan en moet geëist kunnen worden dat ze zich uitdrukkelijk en publiek tot het ouderschap engageren. Daartoe kan men het instituut van de opvoedingsbelofte instellen.

De opvoedingsbelofte betekent zich uitspreken voor een duurzaam engagement ten aanzien van het kind. Door het publiek en plechtig uitspreken cultiveren we intenties die ongetwijfeld aanwezig zijn, maar die door de uitgesproken belofte ook een maatschappelijke meerwaarde krijgen. Door ze uit te spreken bevestigen de ouders de verantwoordelijkheid waarvoor het kind hen plaatst. Belofte maakt schuld.

In de belofte wordt bevestigd dat het kind recht heeft op een principiële onontbindbare relatie met zijn ouders. De ouders beloven voor het kind beschikbaar te zijn en de relatie met de andere ouder niet te belemmeren, wat ook de onderlinge partnerrelatie mag zijn. ‘We zullen er zijn voor jou.’ ‘In goede en kwade dagen zijn en blijven we de ouders van ons kind.’

Bij het aangeven van de geboorte van een kind, of de registratie van een adoptie, zouden de ouders plechtig een opvoedingsbelofte afleggen. Dit veronderstelt dat het burgerlijk en openbaar symbolisch karakter van de aangifte bewaard blijft. In geval van hertrouw of het aangaan van een samenlevingscontract of huwelijk van partners met kinderen, moet de opvoedingsbelofte uitgesproken kunnen worden in aanwezigheid van alle betrokken kinderen.

In geval van scheiding zal de opvoedingsbelofte herbevestigd moeten worden tussen de ex-partners.

De opvoedingsbelofte bevat niet alleen een verklaring van duurzaam engagement betreffende de zorg van de kinderen, maar ook een uitdrukkelijke engagementsverklaring voor de erkenning en toepassing van de rechten van het kind als mens.

De instelling van de opvoedingsbelofte plaatst overigens ook de overheid voor haar verantwoordelijkheid: zij moet ouders en kinderen ondersteunen. Met het ondertekenen van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, engageren staten zich er immers toe alles te doen wat in hun vermogen ligt om te zorgen dat kinderen menswaardig kunnen opgroeien. Volgens het Verdrag houdt dit in (1) dat het kind voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn persoonlijkheid dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip; (2) dat het kind wordt opgevoed door ouders die erkend worden in hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de opvoeding. De overheid moet alles doen om dit te waarborgen. In plaats van ouders die tekort lijken te schieten in het opnemen van hun verantwoordelijkheid te sanctioneren (denken we aan het voorstel om kinderbijslag in te houden in geval van spijbelen), doet de overheid er beter aan een positief klimaat te scheppen waarin engagement gecultiveerd wordt. Het instituut van de opvoedingsbelofte kan daartoe een instrument zijn.

Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, mei 2006